

Палагнюк М. М.

кандидат філософських наук

доцент кафедри філософії

Івано-Франківського національного

технічного університету нафти і газу

ПАЛАГНЮК М.М.

***ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У
ФОРМУВАННІ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ СТУДЕНТІВ ВНЗ***

У сучасному зорієнтованому суспільстві заздалегідь наперед визначені умови та сенс існування людини. Перспективи розвитку та доля суспільства стають предметом маніпуляції науково-технічної еліти. Як зауважує Н. Аббаньяно, італійський мислитель і основоположник позитивного екзистенціалізму, «людина сьогодні спроможна проектувати майбутнє, завдяки вибору можливостей взятих із минулого». Тому, за словами Н. Аббаньяно, «головним часовим виміром екзистенції є майбутнє, однак не визначене майбутнє, в якому все можливе, а майбутнє обмежене минулим, яке лише дозволяє визначити можливості, які накреслюються» [1, с.462].

У сучасному світорозумінні електронні технології постали як своєрідне продовження тілесності, як її частковий сурогат. Тому саме перспектива, у рамках якої стають можливими дедалі «зухваліші» науково-технологічні перетворення інформаційно-гуманітарного середовища існування людини, фундаментальних першооснов життя самої людини, і постає інформаційно-геномною. Отже, в сучасних умовах, коли майбутнє людства перестає формуватися «самовпливом», коли воно значною мірою визначається характером, темпами, масштабами науково-технологічної активності планетарного соціуму, ця актуальність проблеми спричинює виклик людському буттю на планеті. І якщо це правда, що «ми оточені машинами, чийх дій ми не спроможні передбачити, хоча ми самі їх винайшли й побудували, то це означає, що теоретичні труднощі природничих наук вдерлися в повсякденне життя на найвищому рівні» [2, с. 280].

Інноваційні технології «можуть не тільки формувати природні задатки людини, перетворюючи їх із віртуальних на реальні, але і формувати нові уміння і навички, новий рівень мислення, що є самим по собі передумовою творчої діяльності людини» [3, с. 143]. Спостерігаючи свої емоції у відображенні, а точніше, у проекції різних екранів, вступаючи у комунікацію з різними віртуальними «не-Я», людина в результаті просто перестає відрізняти своє власне, реальне «Я» від віртуального. Користувачі, посаджені за комп'ютери отримали можливість скачувати інформацію з будь-якого питання. Це скачування відбиває у них інтерес і здатність до самостійних відкриттів. Відповідно проблема співвідношення свідомості і реальності для більшості людей уже майже не постає: довіра до екрана призводить до знищення власної ідентичності. Свідомість людини, як зауважує Н. Громико, - «це екранна свідомість, в яку можна постійно втручатися, яку можна штучно розбирати і збирати, вводячи в неї потрібні «ідоли» ринку, театру, площі і т.д.» [4, с. 16].

Сьогодні ми маємо змогу простежити неймовірне зростання кількості сучасних інформаційних технологій, які спроможні влити нестримний і могутній потік інформації в усі ділянки людської психіки. Надзвичайно швидкий розвиток засобів електронної техніки і засобів зв'язку у суспільстві залучили до масової автоматизації різноманітних інформаційних процесів практично усі сфери людської діяльності. Оскільки наступний момент настає так швидко, що стає важко жити в теперішньому, користувач перебуває у ситуації напруженого очікування і намагається хоча б на секунди заглянути в майбутнє, в якому «минуле і майбутнє, як ментальні категорії, перебувають під загрозою тиранії моменту» [7, с. 13]. Це стає можливим завдяки мережі Інтернет, каналам супутникового зв'язку, електронній пошті, кишеньковим комп'ютерам, які перетворилися на головний генератор особистісного і суспільного прогресу. Сьогодні вони стали основними досягненнями в сфері сучасних інноваційних технологій і надали користувачу переваги, які йому не можуть дати інші джерела інформації.

Новітні засоби зв'язку дозволили об'єднати розрізнені комунікаційні системи в глобальну мережу. Завдяки цьому людина отримала можливість обмінюватися інформацією з усією планетою, не зважаючи на кордони та відстані. Попри численні загрози, які можуть виникнути через Інтернет, слід визнати, що Інтернет, за словами В. Іванова, «як сучасний засіб спілкування є поза конкуренцією, а його регулювання має віддаватися не правовим засобам, а зусиллям самих користувачів, тобто саморегулюванню» [7, с. 42]. Хоча, будучи одним із символів сьогодення, зауважує О. Колесник, «Інтернет, з одного боку, унаочнює принципи всезагального зв'язку та відповідальності, виступає як структура, що впорядковує хаос, а з іншого – може постати тенетами, в яких легко заплутатися» [8, с. 196].

Зовсім не випадково із становленням інформаційного суспільства пов'язане підвищення вимогливості особистості і значення творчості в її самовизначенні, утвердження гуманістичних і демократичних принципів інформаційними засобами – забезпеченням вільного, індивідуального доступу до інформації. Як зауважує американський соціолог і футуролог О. Тоффлер в основі інформаційного суспільства мають бути не координація форм власності, а прилучення до інтелектуальних технологій. Відповідно до цього головною цінністю стає інформація. А оскільки однією з характерних рис інформаційної технології є її здатність необмежено розширюватись, то завдяки такому способу функціонування інформація має можливість передаватися і поширюватися в різних комунікативних системах.

Тому для сучасного світу стає доволі важливим і актуальним саме завдання розвитку ідеї і практики творчої реалізації в сфері моралі і культури. Відмітимо, що творчість і новизна, характерні для людини, переважають усе те, чого вдалося досягти в розвитку комп'ютерних технологій, адже людський досвід володіє багатьма здатностями, які важко навіть відобразити у комп'ютерах. Як зауважує І.Девтеров, «творчість як основа будь-якої діяльності стає творчістю мережевою, люди навчилися «думати в комп'ютері», процеси мислення активізуються автоматично з появою диспозиції «обличчя - дисплей» [5, с. 11].

Можливо, системи штучного інтелекту навчаться краще сприймати і перевершувати різноманітні людські здатності у виконанні специфічних завдань, і це буде найефективнішою допомогою, але тільки за умови, що слід пам'ятати про обмеженості цих систем. Мозок уже недостатньо забезпечений інформацією для повноцінної роботи, якщо він не «підключений» до світової Мережі, до банків даних, що стали активним продовженням людської пам'яті, яка опосередковано бере участь у творчому процесі, у процесі прийняття рішень, у кожній мережевій або немережевій формі людської діяльності. Людина, включена у культуру, зауважує А. Бистрова, «найбільш повно несе в собі можливість координації своїх здібностей, задатків і інтересів з тим середовищем, у просторі і часі якого вона існує, діє, розвивається» [3, с. 145].

Таким чином, розвиток загальнолюдської культури, нові інформаційно-технологічні особливості її розвитку вимагають формування творчої людини, професійного фахівця спроможного вирішувати проблеми, що виникають в ході особистісної самореалізації і суспільного прогресу в цілому. А це, в свою чергу, вимагає вибору таких тенденцій розвитку сучасних інформаційних технологій, в яких пріоритетом були б загальнолюдські цінності, які не тільки змушують замислитися над метою людського життя, а потребують мудрості і чутливості, яка виходить за межі технологічних знань.

Список використаних джерел

1. Аббаньяно Н. Структура экзистенции. Введение в экзистенциализм. Позитивный экзистенциализм; [пер. с итал. А.Л. Зорина] / Н.Аббаньяно. – СПб.: «Алетейа», 1998. – 603с.
2. Арндт Х. Між минулим і майбутнім [пер. з англ.. Вілен Черняк] / Х. Арндт. – К.: Дух і Літера, 2002. – 321с.
3. Быстрова А.Н. Универсум культуры и универсальность человека / А.Н.Быстрова // Философские науки. – 2005. № 7. – М.: Гуманитарий. – С.133-145.

4. Громыко Н.В. Новые информационные технологии и судьба рациональности в современной культуре (Материалы «Круглого стола») / Н.В. Громыко // Вопросы философии. – 2003. - № 12. – С. 3-52.
5. Девтеров І.В. Вплив світової культури на формування Internet-контенту / І.В.Девтеров // Вісник НТУУ: Філософія. Психологія. Педагогіка. – К., 2002. – Вип.2. – С. 7-14.
6. Еріксен Т.Г. Тиранія моменту: швидкий і повільний час в інформаційну добу [пер. з англ. Віктор Дмитрук]: [монографія] / Томас Гілланд Еріксен. – Львів: Кальварія, 2004. – 196с.
7. Іванов В. Комп'ютерні мас-медіа на межі століть / В.Іванов // Актуальні питання масової комунікації. – 2002. – Вип. 3. – С. 41- 46.
8. Колесник О.С. Інтернет та «містична співпричетність»: структура хаосу / О.С.Колесник // Збірник наукових статей: Людина і культура в умовах глобалізації. – К.: ПАРАПАН, 2003. – 400с.